

Uluslararası Ticaret ve Lojistik İle Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında Yazılan Tezlerin İncelenmesi¹

Investigation of Theses Written in the Departments of International Trade And Logistics Management and International Trade and Logistics

Pınar BEDLEK *
Sezen BOZYİĞİT **

ÖZ

Lisans eğitiminin bir üst basamağı olan lisansüstü eğitimde hem lisans eğitiminde edinilen bilgi ve beceriler geliştirilmekte hem de yeni bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır. Bu durum herhangi bir bilim alanında uzmanlaşabilmek ve yetkinleşebilmek adına lisansüstüne verilen önemi artırmaktadır. Lisansüstünde verilen eğitimin yanında burada yazılan tezler de bir bilim dalında meydana gelen gelişmelerin ortaya çıkarılmasında önemli rol oynamaktadır. Bu sebeple bu araştırmanın amacı Türkiye’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış lisansüstü tezleri içerik analizi yöntemiyle inceleyerek, bu tezlerle ilgili genel bir profil ortaya koymaktır. Araştırmanın kapsamını YÖK’ün Ulusal Tez Merkezinden elde edilen Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılan 380 tez oluşturmaktadır. Bu tezler aracılığıyla elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile sayısallaştırılmıştır. Bulgular frekans tablolarında sıklık ve yüzde değerleri ile yüksek lisans ve doktora durumu ayrımı yapılarak sunulmuştur. Yapılan analiz sonucunda en çok tezin Maltepe Üniversitesinde yazıldığı, tezlerin en fazla 2019 yılında tamamlandığı, tezlerin yoğun olarak yüksek lisans programlarında, Türkçe dilinde, lojistik ana konu başlığında, vakıf üniversitelerinde, nicel yöntemler kullanılarak yazıldığı, örneklem olarak en çok işletme ve veri setinin tercih edildiği, veri toplama yöntemi olarak çoğunlukla anket yöntemine başvurulduğu ve analiz yönteminde sırasıyla frekans, korelasyon ve faktör analizinin uygulandığı tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER

Uluslararası Ticaret, Lojistik, Yüksek Lisans Tezi, Doktora Tezi, İçerik Analizi.

ABSTRACT

In postgraduate education, which is a higher step of undergraduate education, both the knowledge and skills acquired in undergraduate education are developed and new knowledge and skills are gained. This situation increases the importance given to postgraduates in order to be able to specialize and become competent in any field of science. In addition to the postgraduate education, the theses written here also play an important role in revealing the developments in a branch of science. For this reason, the aim of this research is to examine the postgraduate theses written in the Departments of International Trade and Logistics and International Trade and Logistics Management in Turkey with the content analysis method and to present a general profile about these theses. The scope of the research consists of 380 theses written in the Departments of International Trade and Logistics and International Trade and Logistics Management obtained from the National Thesis Center of YÖK. The data obtained through these theses were digitized by the content analysis method. Findings are presented in frequency tables by making a distinction between frequency and percentage values, and master's and doctoral status. As a result of the analysis, the most theses were written at Maltepe University, the theses were completed in 2019 at the most, the theses were written intensively in master's programs, in Turkish, in the main topic of logistics, in foundation universities, using quantitative methods, by selecting business and data set as samples, It was determined that the survey method was mostly preferred as the data collection method and frequency, correlation and factor analysis were applied respectively in the analysis method.

KEYWORDS

International Trade, Logistics, Master Thesis, PhD Thesis, Content Analysis

Makale Geliş Tarihi / Submission Date	Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance
08.03.2022	12.04.2022
Atf	Bedlek, P. ve Bozyiğit, S. (2022). Uluslararası Ticaret ve Lojistik İle Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında Yazılan Tezlerin İncelenmesi. <i>Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi</i> , 25 (1), 236-253.

¹ “Uluslararası Ticaret ve Lojistik İle Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında Yazılan Tezlerin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

* pinaarbedlek@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3457-8279

** Doç. Dr., Tarsus Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, sezenkilinc@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-0951-3588

GİRİŞ

Bir ülkenin her anlamda kendi kendine yetmesi oldukça güç bir durumdur. Bu nedenle günümüzde ülkeler birbirleri ile ekonomik ve ticari anlamda yoğun ilişkiler içerisinde bulunmaktadır. Uluslararası ekonomi; emek, sermaye, mal, hizmet ve teknoloji gibi iktisadi değerleri konu alan her türlü ekonomik faaliyetin bağımsız devletler arasında gerçekleştirilmesidir (Karagül ve İlter, 2016: 1). Uluslararası ekonomik ilişkilerde önemli bir konuma sahip olan uluslararası ticaret ise ürünlerin birden fazla ülke arasında akışını ifade eden faaliyetler bütünüdür (Yanık ve Uzun, 2013: 2). Ülkeler arasında iş bölümü ve uzmanlaşmanın farklı olması, teknolojik gelişmeler ve yeni pazarlar bulma zorunluluğu, küreselleşme, siyasi tercihler, zevk ve tercih farklılıkları uluslararası ticaretin yapılma nedenleridir (Haftacı, 2015: 2-3).

Küreselleşmeyle beraber ekonomi ve ticarete sınırların ortadan kalkması ve küresel alanda faaliyet gösteren işletmelerin sayısında meydana gelen yükseliş üretimi kolaylaştırmış, bu durum da tüketimde artışların yaşanmasına vesile olmuştur. Artan tüketim dünyanın farklı yerlerinde üretimi gerçekleştirilen malların, çeşitli ülkelerde bulunan tüketicilere ulaştırılma gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Erturgut, 2016: 179). Küresel çapta faaliyet gösteren işletmeler için maliyetlerin azaltılması önemli bir husustur. Uluslararası ticarete maliyeti azaltabilmek amacıyla malların güvenli, hızlı ve verimli biçimde hareketini sağlayan lojistik faaliyetler küreselleşmenin beraberinde getirdiği yüksek rekabet ortamında rekabet gücü sağlaması açısından uluslararası ticarete önemli rol oynamaktadır (Martı vd., 2014: 2982). Uluslararası ticaret malın bir ülkeden satın alınarak başka bir ülkeye kar ile satılması ve bu malların taşınması aşamasında lojistiğin kullanılması esasına dayanmakta olup uluslararası ticaretteki ilerlemeler lojistik sektöründe de gelişmelerin yaşanmasına sebep olmaktadır (Korkut vd., 2021: 78). Bu durumda lojistik ve uluslararası ticaret arasında vazgeçilmez bir ilişkinin söz konusu olduğunu söylemek mümkündür.

Teknoloji ve bilimin hızla geliştiği günümüzde rekabet edebilirlik açısından uluslararası ticaret ancak çağdaş lojistik yönetimi ile gerçekleştirilebilmektedir. Dolayısıyla uluslararası ticaret alanında görev alacak uzmanların sahip olduğu lojistik bilgisinin kapsamlı olması gerekmektedir. Bu durumda üniversitelere büyük sorumluluklar düşmektedir. Üniversitelerde lisans düzeyinde Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümünde verilen eğitim bireylere depolama, ambalajlama, envanter, gümrükleme, dağıtım gibi konuların yanı sıra ithalat ihracat yönetimi, muhasebe, yönetim ve organizasyon, işletme, pazarlama, müşteri ilişkileri yönetimi, makro ve mikro iktisat, insan kaynakları ve girişimcilik gibi konularda da geniş bilgiler sağlamaktadır.

Bilimsel araştırma ve yeni buluşlara ihtiyaç duyulması, küresel ortamda rekabet avantajı elde etme isteği, hizmet alanlarının çeşitlenmesi, dünyadaki hızlı teknolojik gelişmeler, sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesi için nitelikli işgücüne ihtiyacın artması, yeni uzmanlık alanlarının ortaya çıkması, lisansüstü düzeyde eğitim gören kişilerin genellikle kamu kurum ve iş gücü piyasasında öncelikli tercihler arasında yer alması lisansüstü programlara verilen önemin artmasına neden olmuştur (İlter, 2021: 1593). Belirli bir alanda uzmanlaşmanın amaçlandığı lisansüstü eğitimde belirlenen hedeflere ulaşabilmek için eğitimin verildiği alana uygun programlar hazırlanması, öğrenci ve öğretim üyelerinin işbirliği içerisinde olması önem taşımaktadır (Kurtoğlu Erden ve Seferoğlu, 2021: 939). Lisansüstü programlarda yazılan tezler de hem alanyazına hem de sektöre katkı sunmasından dolayı lisansüstü eğitimde çok önemli rol oynamaktadır. Çünkü bir bilim dalının mevcut durumunun anlaşılabilmesi ve değerlendirilebilmesi için söz konusu bilim dalında yapılan çalışmaların incelenmesi gerekmektedir (İçöz ve Kozak, 1999: 9). Bu incelemeler sonucunda ilgili alanda çok veya az çalışılan konular, sorunlar veya tutumlar tespit edilebilmektedir.

Alanyazında gerçekleştirilen inceleme sonucunda lojistik alanında yapılan lisansüstü tezlerin ve makalelerin değerlendirildiği birçok çalışmanın (Aydın vd., 2021; Bigliardi vd., 2021; Çavdar, 2020; Duran ve Çelikkaya, 2019; Erturgut ve Yılmaz, 2020; Georgi vd., 2013; Müssigmann vd., 2020; Qaiser vd., 2017; Ren vd., 2020; Spens ve Kovacs, 2006; Suvacı, 2016; Wang vd., 2016) olduğu görülmüştür. Ancak bu çalışmaların belirli bir ana bilim dalı veya bölüm üzerinden değerlendirme yapmayıp konu bazlı inceleme yaptığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yapılan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu sebeple bu araştırmanın amacı Türkiye’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış lisansüstü tezleri içerik analizi yöntemiyle inceleyerek bu tezlerle ilgili genel bir profil ortaya koymaktır.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın giriş bölümü olan birinci bölümde konu hakkında genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümünde araştırmanın temelini oluşturan uluslararası ticaret ve lojistik eğitimi ile uluslararası ticaret ve lojistik alanında lisansüstü eğitimin öneminden bahsedilmiştir. Araştırma yönteminin anlatıldığı üçüncü bölümde araştırmanın amacı ve önemi, evreni, örnekleme, araştırma soruları, veri toplama ve analiz yöntemi, geçerlik ve güvenilirlik bilgilerine, dördüncü bölümde bulgulara ve son bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

1. ALANYAZIN TARAMASI

1.1. Uluslararası Ticaret ve Lojistik Eğitimi

Uluslararası ticarete büyük öneme sahip olan lojistik sektörü hem kayda değer bir istihdam alanı yaratmakta hem de işletmelerin rekabet avantajı elde etmesine katkı sağlamaktadır (Yıldırım Keser, 2011: 167-168). Yoğun rekabet ortamında rekabeti fırsata çevirecek adımların atılması önemlidir. Teknoloji ve altyapı taklit edilebilir özelliklere sahiptir. Ancak teknoloji ve ekipmanı etkin ve verimli kullanabilen iş gücü kolay kolay taklit edilememektedir (Küçüksolak, 2006: 31). Özellikle hizmet sektörü olan ve emek yoğun yönü bulunan lojistik sektörü için çalışan sayısı, çalışma koşulları ve saatleri, ücret, çalışanın sahip olduğu eğitim düzeyi ve donanımı rekabet edilebilirlik açısından etkili olmaktadır. Çalışanların eğitimi konusunda verilen hizmet içi eğitimler rekabet edebilme aşamasında bazen yeterli olmayabilmektedir. Çünkü sektörün gelişebilmesi için daha eğitilmiş ve öğretimsel kişilere gereksinim duyulmaktadır (Bozyiğit, 2016: 134). Ülkelerin gelişmişlik seviyelerine bakılmaksızın her endüstride olduğu gibi lojistik sektöründe de nitelikli iş gücüne ihtiyaç vardır. Lojistik sektöründe mesleki bilgi ve tecrübeye sahip bireylerin istihdam edilmesi lojistik eğitiminin önemini ortaya koymaktadır (Bozyiğit ve Özkan, 2020: 567). Bilgi toplumunda başarı ancak eğitilmiş işgücüyle sağlanabilmektedir. Eğitim ve kalitenin merkezinde insanoğlu bulunmaktadır. Küresel piyasaların talepte bulunduğu bilgi ve becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesi gerek toplumun gerekse bireyin geleceğini güçlendirmektedir (Çakaloz, 2008: 26). Lojistik eğitimi, müşteri ihtiyaçlarına uyum sağlamak amacıyla ürünlerin üretim ve tüketim noktaları arasında etkin bir biçimde taşınabilmesi ve depolanabilmesi için gerekli prosedürlerin uygulandığı ve kontrol edildiği bilgi sürecini ifade etmektedir (Tunç vd., 2017: 347). Lojistik eğitiminin amacı, lojistik kavram ve sorunlarına yönelik bilgileri sistematik biçimde öğrenmiş, lojistik alanında araştırma yapabilen, yeni yönelimler hakkında bilgi sahibi, edindiği bilgileri bir soruna çözüm üretme aşamasında kullanabilen, ekip ve bireysel çalışmalarda sorumluluk üstlenebilen, etik değerler hakkında bilgi sahibi ve insan haklarını koruma bilincinde olan insan gücü yetiştirmektir (Çetinkaya, 2014: 175-176). Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi aşamasında üniversitelere büyük görevler düşmektedir. Entelektüel zenginliğe fayda sağlayan üniversiteler, dünyadaki teknolojinin öğrenildiği, özümsemiştiği, yenilendiği ve hazır iş gücünün yetiştirildiği kurumlardır. Araştırma yapmak, bilim üretmek ve üst düzey eğitim sağlamak üniversitelerin görevlerindedir. Bu açıdan üniversiteler nitelikli insan gücü yetiştiren kurumlar olarak görülmektedir (Altınok, 2008: 41). Lojistik ile ilgili eğitimler üniversitelerin meslek yüksekokulları, dört yıllık yüksekokullar, fakülteler ve enstitülerinde ön lisans, lisans ve lisansüstü seviyelerde verilmektedir. Bu bölüm mezunlarına da lojistikten denilmektedir.

1.2. Uluslararası Ticaret ve Lojistik Alanında Lisansüstü Eğitim

Alınabilecek en üst eğitim seviyesi olan lisansüstü eğitim lisans diplomasına sahip olan öğrencinin ilgi duyduğu alanda yüksek lisans ya da doktora eğitimi görerek uzmanlaşma sağlamasıdır. Lisansüstü çalışmalar gerçekleştirilirken ülke ihtiyaçları çerçevesinde programların düzenlenmesi, uygulanması, geliştirilmesi ve bu alanda eğitim verebilecek düzeyde öğretim elemanının yetiştirilmesi büyük önem teşkil etmektedir (Çoşkun vd., 2014: 378).

İşletmelerin en değerli varlığının insan kaynağı olduğu günümüz dünyasında varlıklarını başarıyla devam ettiren işletmelerin güçlü vizyon, bilgi, beceri ve deneyime sahip olan insan kaynağına sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda uluslararası ticaret ve lojistik lisansüstü eğitiminin amacı; uluslararası ticaret ve lojistiğin ilkeleri, stratejileri ve teknikleri hakkında bilgi sahibi, ulusal ve uluslararası alanlarda araştırma yapabilen, problem tanımlama ve çözme becerilerine sahip olan, çalışmaları etik değerler çerçevesinde yürütebilen, teori ve uygulamaları entegre edebilen, çalışma hayatında bugünün ve geleceğin ihtiyaçları çerçevesinde kendini yenileyebilen ve özgüven sahibi bireyler yetiştirmektir. Gerek yasal düzenleme kapsamında taşıma ve lojistik faaliyetlerini yürüten işletmelerin “ihtisas diplomalı yöneticiler” tarafından yönetilme zorunluluğu gerekse ticaret ve lojistik arasında bulunan yakın ilişki sebebiyle Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü, lisansüstü mezunlarına imtiyaz kazandırmaktadır (<https://sbe.yeditepe.edu.tr/tr/11.11.2021>).

Özkan (2018) çalışmasında Türkiye’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik alanında yüksek lisans eğitimi veren 13, doktora eğitimi veren dört üniversitenin olduğunu, yüksek lisans eğitimi veren dokuz üniversitede tezlisiz, dört üniversitede sadece tezli yüksek lisans programının mevcut olduğunu belirtmiştir. Bugün ise ülkemizde Uluslararası Ticaret ve Lojistik alanında yüksek lisans eğitimi veren 24, doktora eğitimi veren sekiz üniversite bulunmaktadır. Bu bölümde eğitim veren üniversitelerin sayısındaki yükselme neticesinde Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümüne verilen önemin her geçen gün arttığını söylemek mümkündür.

1.3. Lisansüstü Eğitim ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Bir alanın hangi konuma sahip olduğu ve nereye yöneldiğini anlayabilmek, o alandaki bilimsel gelişim bakımından önem teşkil etmektedir. Bu noktada herhangi bir alanda yazılmış lisansüstü tezlerin durumu söz konusu alanın güncel gelişmeler ile ne derece etkileşimde bulunduğu, güncel gelişmenin alana hangi düzeyde yerleştiği ve benimsendiğinin göstergelerinden biri olmaktadır (Yıldız vd., 2020: 42). Lisansüstü çalışmalar alanyazına katkı sağlamak, güncel gelişme ve uygulamalar hakkında araştırmacıyı bilgilendirmek, mevcut eksiklik ve aksaklıkların neler olduğunu ortaya çıkarmak ve bunlara çözüm önerileri getirebilmek, üzerinde çalışma gerçekleştirebilecek konuların olup olmadığını ortaya çıkarmak açısından büyük öneme sahiptir.

Tezlere ilişkin farklı alanlarda farklı araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen çalışmalarda araştırma kapsamına hangi çalışmaların dahil edildiği, en çok hangi yıllarda çalışma yapıldığı, çalışmaların hangi üniversitelerin bünyesinde hazırlandığı, konu dağılımları, yazım dili, en sık atıf yapılan kaynaklar, kullanılan araştırma yöntemleri ve veri toplama tekniklerinin neler olduğu, en fazla çalışmanın hangi anabilim dalında ve üniversitede gerçekleştirildiği gibi özellikler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bazı çalışmalarda ise lojistikle ilgili konularda yazılan makaleler incelenmiştir. Bu çalışmalardan bazıları aşağıda sunulmuştur;

Çavdar (2020), 1990-2018 yılları arasında lojistikle ilgili lisansüstü tez çalışmalarını sosyal ağ analizi ile incelemiştir. 167 doktora, 729 yüksek lisans tezine ulaşılmış fakat bazı tezlere erişim imkanı olmadığından çalışma kapsamına 622 çalışma dahil edilmiştir. Çalışmada en fazla tezin 2018 yılında, Dokuz Eylül Üniversitesi bünyesinde ve İşletme Ana Bilim Dalı'nda yazıldığı görülmüştür.

Serdarasan vd. (2021), 2002-2020 yılları arasında lojistik ve tedarik zinciri alanında TR Dizin'de indekslenen çalışmaları ele almıştır. Çalışma sonucunda en sık kullanılan kelimenin lojistik olduğu, en fazla makalenin Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi'nde yayınlandığı, Dokuz Eylül Üniversitesinin en fazla yayın yapan üniversite, İşletme Bölümünün en fazla yayın yapan bölüm, Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi'nin en fazla atıf alan dergi olduğu ve çok yazarlı makalelerin çoğunlukta bulunduğu saptanmıştır.

Tekin vd. (2021), 2016-2020 yılları arasında tersine lojistik alanında yapılan çalışmalarla ilgili Web of Science veri tabanından elde edilen 182 makaleyi araştırma kapsamına almış ve bibliyometrik analiz yöntemi kullanmıştır. Çalışma sonucuna göre tersine lojistik alanında yapılan çalışmalarda atıfların en çok 2019 yılında yapıldığı, sürdürülebilirlik anahtar kelimesinin yoğun olarak kullanıldığı, en fazla çalışmanın Çin Halk Cumhuriyeti tarafından gerçekleştirildiği ve Danimarka'nın en fazla atıf puanına sahip ülke olduğu görülmüştür.

Bigliardi vd. (2021), lojistik alanında endüstri 4.0 konusu hakkında bibliyometrik bir analiz gerçekleştirmiştir. Araştırma kapsamına Scopus veri tabanından elde edilen 131 makale dahil edilmiştir. Araştırma sonucunda en fazla yayının 2019 yılında yapıldığı, en çok makalenin IFAC-PapersOnLine dergisinde yayımlandığı ve Almanlar tarafından yazıldığı, makalelerin çoğunda kavramsal/teorik yöntemlerin kullanıldığı ve en fazla ele alınan konunun mühendislik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aydın vd. (2021), 2020 yılında lojistik faaliyetleri konusunda yapılan çalışmaları incelemiştir. Araştırma kapsamına dahil edilen tezlerin 55'i yüksek lisans, 17'si doktora tezidir. Verilerin incelemesinde içerik analizi kullanılmıştır. İncelemeye alınan tezler lojistik teması ile genel ve lojistik faaliyetleri çerçevesinde özel bir biçimde değerlendirilmiş, lojistik genel teması kapsamında ele alınan tezlerde sürdürülebilirlik, performans ve sektörle ilgili konulara yoğunluk verildiği, lojistik faaliyetleri kapsamındaki tezlerin ise ulaştırma, depolama ve stok yönetimi hakkında yazıldığı tespit edilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Akademik araştırmalar, daha önce gerçekleştirilen bilimsel çalışmalardan sağlanan bulgular, ifade edilen fikirler ve incelenen yaklaşımlar üzerine inşa edilmektedir (Demirci, 2014: 73). Herhangi bir bilim dalında meydana gelen değişimleri açığa çıkarabilmek adına daha önce ilgili alanda yapılan çalışmaların incelenmesi önemli bir husustur (Kozak, 2001: 26). Araştırma yapılmasındaki temel amaç, çalışmanın nasıl bir bağlamda yürütülmesi ve süregelen araştırmalardan sentez yoluyla hangi tür boşlukların doldurulması gerektiğinin ortaya konmasıdır (Koroğlu, 2015: 61). Bu aşamada lisansüstü tezlerin önemi kayda değerdir. Çünkü lisansüstü tezler incelendiği takdirde hangi konuların yoğun olarak çalışıldığı ve hangi sonuçlara ulaşıldığı, hangi konularda eksikliklerin söz konusu olduğu, boşluğu doldurabilmek adına hangi konularda çalışılması gerektiği ve gerçekleştirilen çalışmayla alana ne tür bir fayda sağlanacağı hakkında bir kanıya varılabilmektedir.

Yapılan alanyazın taraması sonucunda eğitim, çocuk edebiyatı, mobil öğrenme, ahlak ve etik, otizm, muhasebe ve finansman ile ilgili konularda yazılan tezlerin incelendiği birçok çalışmanın (Altunçekiç, 2020;

Atar ve Şener, 2021; Çağlar ve Özkan, 2021; Dilmaç, 2020; Doğan ve Altınkaynak, 2019; Kapkın vd., 2018; Sevim, 2020) olduğu görülmektedir. Aynı şekilde lojistik alanında da pek çok çalışmanın (Alkan vd., 2020; Aydın vd., 2021; Bigliardi vd., 2021; Erturgut ve Yılmaz, 2020; Georgi vd., 2013; Müssigmann vd., 2020; Qaiser vd., 2017; Ren vd., 2020; Saglietto, 2021; Serdarasan vd., 2021) varlığı dikkat çekmektedir.

Alanyazında gerçekleştirilen inceleme sonucunda Halk Sağlığı, Radyo Televizyon ve Sinema, Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Sosyal Hizmet gibi farklı Ana Bilim Dalında (Kurt ve Ceylan, 2021; Koç, 2021; Polat, 2010; Şahin vd., 2018; Zengin ve Çalış, 2017) lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmalarla da karşılaşılmıştır. Fakat Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalını kapsayan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu araştırmanın amacı Türkiye’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış lisansüstü tezleri içerik analizi yöntemiyle inceleyerek bu tezlerle ilgili genel bir profil ortaya koymaktır. Araştırma sonucunda bu ana bilim dallarında tamamlanan tezlerin yazıldığı üniversite, danışman unvanı, yazım dili, konu, yıl, sayfa sayısı, tez türü, üniversite türü, yöntem, veri türü, hipotez, örneklem, örneklem sayısı, geçerlik-güvenirlik, veri toplama ve analiz yöntemleri ile ilgili bulgular sunulmuştur. Bulgular neticesinde hangi konularda hangi veri toplama ve analiz yöntemleri kullanılarak hangi dilde araştırmaların yapıldığı tespit edildiği için bu araştırmanın Uluslararası Ticaret ve Lojistik alanında araştırma yapmak isteyen araştırmacılara bu alandaki boşluklara dikkat çekerek yol göstereceği, alanyazına katkı sunacağı ve bu alanda daha önce yapılan bir çalışma mevcut olmadığından var olan boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

2.2. Araştırma Soruları

Araştırma nitel bir araştırma olduğu için hipotez oluşturulmamış, bunun yerine araştırma sorusu tercih edilmiştir. Türkiye’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış lisansüstü tezlerle ilgili olarak aşağıdaki araştırma soruları oluşturulmuştur.

1. Tezlerin genel özellikleri nelerdir?
2. Tezler nasıl tasarlanmıştır?
3. Tezlerin ana konulara göre dağılımı nasıldır?
4. Tezlerde hangi veri toplama yöntemleri bulunmaktadır?
5. Tezlerde kullanılan analiz yöntemleri nelerdir?

2.3. Araştırmanın Evreni ve Veri Toplama Yöntemi

Bu araştırmanın evreni Türkiye’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılan tüm lisansüstü tezlerden oluşmaktadır. Bazı tezlerin erişimine yazarı tarafından izin verilmediği için ulaşılabilen ve YÖK’ün Ulusal Tez Merkezinin ilgili bölümünde bulunan tüm tezler araştırma kapsamına dahil edilmiştir. YÖK’ün internet sitesinden Ulusal Tez Merkezine girilmiş, detaylı tarama butonuna tıklanmış, ana bilim dalı olarak Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dalı seçilmiş, tezin türü ve izin durumuna ilişkin herhangi bir seçim yapılmamıştır. Yapılan tarama sonucunda Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalında 271 teze ulaşılmış, 2 tezin erişimine izin verilmediği ve bir tez sistemde iki kez yer aldığı için 268 tez araştırma kapsamına alınmıştır. Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dalında ise 112 teze ulaşılmış ve tüm tezler araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmanın verileri doküman analizi yoluyla toplanmıştır. Doküman analizi olay ve olgular hakkında bilgi veya veri elde etmek amacıyla yazılı belgelerin incelenmesidir (Karataş, 2015 :72). Doküman analizi, hem başka araştırma yöntemlerinin tamamlayıcısı hem de kendi başına bağımsız bir yöntem olarak kullanılabilir (Kıral, 2020: 176). Bu yöntem diğer araştırma yöntemlerine oranla daha ekonomik ve zaman bakımından daha tasarrufludur. Çünkü veri elde edebilmek için diğer yöntemlerde olduğu gibi uzun görüşme ve gözlemlere ihtiyaç duyulmamaktadır. Araştırmacı tarafından belgelerin incelenmesi yeterlidir (Güçlü, 2019: 138).

Yapılan araştırmada değişkenler daha önce farklı alanlarda yapılan çalışmalar (Aslantürk, 2019; Bayın, 2015; Erdoğan, 2020; Ökten ve Akman, 2018; Tuğan ve Ömürgönülşen, 2020; Zengin ve Serdaroğlu, 2020) incelenerek belirlenmiştir. Bunun sonucunda da tezler üniversite, danışman unvanı, yazım dili, konu, yıl, sayfa sayısı, tez türü, üniversite türü, yöntem, veri türü, hipotez, örneklem, örneklem sayısı, geçerlik-güvenirlik, veri toplama ve analiz yöntemleri bakımından tek tek ele alınmıştır. Tezler iki farklı zaman diliminde incelenmiştir. İlk inceleme 18.10.2021-26.10.2021 tarihleri arasında, ikincisi ise 14.11.2021-21.11.2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

2.4. Araştırmanın Analiz Yöntemi

Araştırmanın analiz yöntemi içerik analizidir. Araştırma kapsamında 380 tez içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizi, araştırmacı tarafından inceleme kapsamına dahil edilen konu hakkında eksik yön kalmayacak şekilde kategori oluşturulması ve sonrasında oluşturulan kategorilerin seçilen metinler arasında ne derece gözlemlendiğinin belirlenmesine ilişkin analiz yöntemi şeklinde tanımlanmaktadır (Altuntaş ve Tuna, 2012: 32).

Bu yöntem günümüzde yaygın biçimde kullanılan analitik araçlardan biridir ve başta sosyal bilimler olmak üzere psikoloji, bilgi ve kütüphane bilimi, gazetecilik, iletişim, bilgisayar temelli araştırmalar gibi pek çok alanda kullanılmaktadır. Araştırmacı nitel çalışmaların yanı sıra nicel çalışmalarda da içerik analizi yöntemini tercih edebilmektedir (Güçlü, 2019: 168). Toplanan verilerin derinlemesine analizini gerektiren içerik analizi yöntemi önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak sağlamaktadır. İçerik analizinde toplanan verilere açıklama getirebilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmak amaçlanmaktadır (Toptaş ve Gözel, 2018: 138). İçerik analizi yönteminde benzer nitelik taşıyan veriler belirli temalar ve kavramlar bağlamında bir araya getirilmekte ve okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenlenerek yorumlanmaktadır (Sözbilir, 2009: 7). İçerik analizinde yapılması gereken şey verilerin dahil olduğu ortamın belirli yönlerine ilişkin çıkarımlar yapmak ve söz konusu çıkarımları, araştırma yapılan sistemde yer alan sabit faktörlere ilişkin bilgileri kullanarak açıklamaktır. Bu aşamada veriler sembolik biçimde açıklanabilecek duruma gelmekte ve araştırmacının ilgilendiği konu hakkında bilgi vermektedir (Hepkul, 2002: 8). İçerik analizi sosyal ve davranış bilimleri alanında yazılı içeriklerin incelenmesinin yanı sıra farklı iletişim türlerinin şekil ve biçimlerinin değerlendirilerek iç yapılarının ortaya çıkarılmasında da kullanılan bir yöntemdir. İçerik analizinde belirli içeriklerde belirli özelliklerin var olup olmadığı ya da ne kadar sık bulunduğu tespit edilmektedir (Türer, 2013: 321).

2.5. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Bilimsel araştırmaların sonuçlarının inandırıcı olması en önemli ölçütler arasında yer almaktadır. Bu bağlamda inandırıcılığı sağlamak adına araştırmalarda yaygın olarak geçerlik ve güvenilirlik ölçütleri kullanılmaktadır (Başkale, 2016: 23). Maxwel, Kwale, Hammersley ve Silverman gibi araştırmacılar nitel araştırma yöntemleri kullanarak veri elde eden tüm araştırmacıların, çalıştıkları konuya ilişkin geçerlik ve güvenilirlik analizleri yaptıkları takdirde araştırmaya atfedilen önemin artacağını ve çalışmanın hak ettiği değeri bulacağını dile getirmişlerdir (Yıldırım, 2010: 81). Geçerlik ölçme aracı vasıtasıyla ölçülmek istenen özelliğin diğer özellikler karıştırılmadan doğru biçimde ölçülebileceği becerisi iken, güvenilirlik farklı zamanlarda aynı koşullar altında, aynı bireylere, aynı araç ile uygulanan ölçümün aynı sonuçları vermesidir (Yücel Toy ve Güneri Tosunoğlu, 2007: 8-10). Güvenirliği sağlamanın ön koşulu seçilen ölçüm aracının yapılacak olan ölçüme uygun olmasıdır (Aziz, 2020 :56). Geçerlikle ilgili ise üç önemli husus vardır (Gürbüz ve Şahin, 2018: 160). Bunlardan ilki ölçülmek istenen özellik ile ölçüm aracının uyumlu olmasıdır. İkincisi, kurallara uygun ölçümün yapıp yapılmadığıdır. Üçüncüsü ise ölçümden elde edilen verinin ölçülmek istenen özelliği gerçekte ne derece yansıttığıdır.

İçerik analizi yönteminde güvenilirliği sağlamak adına kodlama işlemi yapılmaktadır. Buradaki en önemli husus kategorilerin belirlenmesi ve açık bir biçimde tanımlanmasıdır. Kategorilerin belirlenip açık bir biçimde tanımlanmasıyla güvenilirlik ve nesnellik artmış olacaktır. Bir başka ifadeyle yorumlanan kategorilerin araştırmacılar arasında veya farklı iki zaman diliminde değişiklik göstermemesi, nesnellüğün ön koşullarından biri olan güvenilirliği sağlamaktadır (Yüksel, 2015: 44). İçerik analizinin güvenilirliği sağlanırken araştırmacılar arası güvenilirlik ve zaman açısından güvenilirlik olmak üzere iki yöntem kullanılmaktadır. Araştırmacılar arası güvenilirlik, farklı araştırmacıların analiz aşamasında kodlama kuralları doğrultusunda aynı analizi gerçekleştirmeleri, zaman açısından güvenilirlik ise aynı araştırmacının aynı kurallar doğrultusunda iletişim içeriğini iki farklı zamanda kodlaması şeklinde tanımlanmaktadır (Bozyiğit, 2016: 139). Yapılan araştırmada zaman açısından güvenilirlik yöntemi kullanılmıştır. Sadece bir kişi tarafından veri çözümüleme işlemi gerçekleştirildiğinde güvenilirlik, kodlama formunun aynı çözümüleme birimine farklı zaman dilimlerinde uygulanması neticesinde benzer sonuçların elde edilmesiyle sağlanmaktadır.

Araştırmada güvenilirliği sağlamak adına YÖK Tez Merkezi iki farklı zaman diliminde taranmıştır. İlk inceleme 18.10.2021-26.10.2021, ikinci inceleme 14.11.2021-21.11.2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. İki tarama sonucunda da benzer sonuçlar elde edilmiş, Kappa güvenilirlik katsayısı ,821 olarak bulunmuştur. Kappa istatistiği 0 ila 1 arasında değer alan, değer 1'e yaklaştıkça güvenirlüğün artmasının söz konusu olduğu ve ,81-1,00 aralığının çok yüksek olarak değerlendirildiği nitel araştırmalarda güvenirligi

belirlemek için kullanılan bir katsayıdır (Bıkmaz Bilgen ve Doğan, 2017: 66). Bunun yanı sıra güvenilirliği sağlamak amacıyla değişkenler ve kategoriler açıkça gösterilmiş, kategorilerin nasıl oluşturulduğu, hangi kategorilerin altına hangi değişkenlerin hangi amaçla eklendiği açıkça belirtilmiştir. Bu sebeplerden ötürü araştırmanın güvenilirlik koşullarını sağladığı düşünülmektedir.

Nitel araştırmanın geçerliğinin kabul edilebilmesi için araştırmacının gerek veriyi elde etme sürecinde gerekse verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması işlemlerinde tutarlı olması ve tutarlılığı nasıl sağladığına ilişkin detaylı bilgi vermesi gerekmektedir (Baltacı, 2019: 380). Ek olarak araştırmacının araştırdığı konuyu yansız olarak gözlemlemesi, toplanan verilerin ayrıntılı olarak raporlanması ve sonuçlara nasıl ulaşıldığının belirtilmesi geçerliği sağlamanın ön koşullarındandır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 291-292). Araştırmanın konusu tezler olduğu için bu tezlere ait özelliklerin ortaya çıkartılmasına yönelik değişkenlerin belirlenmiş olması, bu değişkenler belirlenirken hangi kaynaklardan yararlandığının açıklanması, bulunan sonuçların tutarlı olması gibi nedenlerle araştırmanın geçerli olduğu varsayılmaktadır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde yapılan analizlere ilişkin bulgular yer almaktadır. Bulgular frekans tabloları şeklinde sunulmuştur. Her bir frekans tablosunda o değişkene ait toplam sıklık ve yüzde değerinin dışında, o değişkenin yüksek lisans ve doktora durumu da bulunmaktadır. Tablolar oluşturulurken bulguların daha iyi değerlendirilmesi ve anlaşılması için bazı değişkenlerde birleştirme yapılmıştır. Sayfalar ve örneklem sayıları kategori halinde verilmiş, bunun dışında ana konu değişkenleri belirli ana başlıklar altında toplanmıştır. Örneğin gümrük, depolama gibi konular lojistik başlığı içerisinde ele alınmıştır. Taşımacılık da lojistikle ilgili olmasına rağmen çok çalışılan bir konu olduğu için ayrı bir başlık halinde verilmiştir. Diğer seçeneğinde nelerin yer aldığı tabloların altındaki açıklama kısmında yazılmıştır.

Tablo 1. Tezlerin Ana Bilim Dalına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	Ulaşılabilen (İzinli) Tez Sayısı	Ulaşılamayan (İzinsiz) Tez Sayısı	Toplam
Uluslararası Ticaret ve Lojistik	269	2	271
Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi	112	0	112
Toplam	381	2	383

Tablo 1’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında bulunan tez sayıları görülmektedir. Tablo 1’e göre Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dalı’nda 112 tez mevcut olup ulaşılabilen tez yoktur. Uluslararası Ticaret ve Lojistik’te ise 269 ulaşılabilen, 2 tane de ulaşılabilen tez bulunmaktadır. Ancak bir tane tez sistemde iki kez yer almıştır. Bundan dolayı Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı’nda aslında ulaşılabilen 268 tez mevcuttur. Mükerrer inceleme yapmamak adına bu tez kapsamdan çıkartılmış ve araştırma 380 ulaşılabilen tez üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Tablo 2. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Akdeniz Üniversitesi	28	0	28	7,4
Altınbaş Üniversitesi	1	0	1	,3
Atatürk Üniversitesi	5	0	5	1,3
Atılım Üniversitesi	10	0	10	2,6
Bandırma 17 Eylül Üniversitesi	16	0	16	4,2
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	10	0	10	2,6
Çankaya Üniversitesi	17	0	17	4,5
Gaziantep Üniversitesi	24	0	24	6,3
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	20	4	24	6,3
İstanbul Arel Üniversitesi	4	0	4	1,1
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	2	0	2	,5
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	12	0	12	3,2

Kayseri Üniversitesi	3	0	3	,8
KTO Karatay Üniversitesi	10	0	10	2,6
Maltepe Üniversitesi	74	21	95	25
Mersin Üniversitesi	5	0	5	1,3
Ömer Halisdemir Üniversitesi	3	0	3	,8
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	11	0	11	2,9
Tarsus Üniversitesi	16	0	16	4,2
Toros Üniversitesi	38	0	38	10
Yaşar Üniversitesi	4	0	4	1,1
Yeditepe Üniversitesi	42	0	42	11,1
Toplam	355	25	380	100

Tablo 2'ye göre Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında en fazla tez yazılan üniversite % 25 ile Maltepe Üniversitesidir. Maltepe Üniversitesini % 11,1 ile Yeditepe ve % 10 ile Toros Üniversitesi izlemektedir. % 0,3 ile Altınbaş ve % 0,5 ile Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi bu ana bilim dallarında en az tez olan üniversitelerdir. Önceden Mersin Üniversitesi bünyesinde bulunan Uluslararası Ticaret ve Lojistik bölümü Tarsus Üniversitesinin kurulmasıyla oraya aktarılmıştır. Ancak tablo YÖK verilerine göre oluşturulduğu için Mersin ve Tarsus Üniversiteleri ayrı ayrı sunulmuştur. Ek olarak hem yüksek lisans hem de doktora seviyesinde de en fazla tezin Maltepe Üniversitesinde tamamlandığı dikkat çekmektedir.

Tablo 3. Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı

Unvan	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Doktor Öğretim Üyesi	157	10	167	43,9
Doçent	109	3	112	29,5
Profesör	81	12	93	24,5
Doktor	3	0	3	,8
Öğretim Görevlisi	3	0	3	,8
Birden Fazla Danışman	2	0	2	,5
Toplam	355	25	380	100

Tablo 3'ten ilgili ana bilim dallarında yazılan tezlerde doktor öğretim üyesi unvanının % 43,9 ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Tablo oluşturulurken yardımcı doçent unvanı doktor öğretim üyesi kapsamında değerlendirilmiştir. YÖK'ün verilerine göre üç öğretim görevlisinin yüksek lisans tezi yürüttüğü bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretim görevlilerinin doktor veya doktor üyesi olduğu düşünülse de verilere sadık kalmak adına bu unvana da tabloda yer verilmiştir. Doktor öğretim üyesi unvanını % 29,5 ile doçent, %24,5 oran ile profesör takip etmektedir. Tablodan birden fazla danışmanın % 0,5 ile en az orana sahip olduğu anlaşılmaktadır. Yüksek lisans ve doktora tezleri danışman unvanlarına göre incelendiğinde en fazla yüksek lisans tezinin doktor öğretim üyesi, doktora tezinin ise profesör unvanına sahip danışmanlarla yazıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Tezlerin Yazıldığı Dillere Göre Dağılımı

Dil	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Türkçe	311	24	335	88,2
İngilizce	44	1	45	11,8
Toplam	355	25	380	100

Tablo 4'te görüldüğü üzere Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarındaki tezlerin % 88,2'si Türkçe, % 11,8'i İngilizce yazılmıştır. Tabloda toplam 355 yüksek lisans tezinin 311'inin Türkçe, 44'ünün İngilizce, doktora tezlerinin ise 24'ünün Türkçe, 1'inin İngilizce yazıldığı gösterilmektedir.

Tablo 5. Tezlerin Türlerine Göre Dağılımı

Tez Türü	Sıklık	Yüzde
Yüksek Lisans	355	93,4
Doktora	25	6,6
Toplam	380	100

Tablo 5'e göre Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında en fazla yazılan tez türü % 93,4 ile yüksek lisans iken, bu oranı % 6,6 ile doktora tezi takip etmektedir.

Tablo 6. Tezlerin Ana Konulara Göre Dağılımı

Konu	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Hizmet Kalitesi	14	0	14	3,7
Lojistik	108	6	114	30
Lojistik Eğitimi	3	0	3	,8
Pazarlama	22	0	22	5,8
Taşımacılık	47	4	51	13,4
Tedarik Zinciri Yönetimi	48	11	59	15,5
Ticaret	92	1	93	24,5
Diğer	21	3	24	6,3
Toplam	355	25	380	100

Tablo 6'da Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış olan tezlerin ana konu dağılımı sunulmuştur. İnceleme sırasında tezlerin çoğunlukla lojistik, ticaret ve tedarik zinciri yönetimi ana konularında yazıldığı görülmüştür. Lojistik depolama, yeşil lojistik, gümrükleme, lojistik performans endeksi, lojistikte inovasyon, taşımacılık, tedarik zinciri, stok yönetimi gibi konuları; ticaret INCOTERMS, ödeme şekilleri, ithalat-ihracat, dış ticaret teorileri, dış ticaret teşvikleri, uluslararası ticari birlikler, uluslararası ticari uyumsuzlukları ve pazarlama da marka, pazarlama stratejileri, hizmet kalitesi, tüketici davranışlarını kapsamaktadır. Ancak bazı konular bu ana alanların büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Örneğin lojistik alanında 224 tez yazılmıştır bunların yüzde 20'sinden fazlası tedarik zinciri yönetimi hakkındadır. Aynı durum lojistikte taşımacılık, pazarlamada ise hizmet kalitesi konuları için söz konusudur. Bu nedenle ana konuda önemli yer kaplayan alt konular tabloda ayrı bir başlık altında gösterilmiştir. Ancak özellikle bu tezin konusunu da oluşturan lojistik eğitiminin çok çalışılmadığı tespit edildiği için bu konu ayrıca tabloda belirtilmiştir. Böylelikle % 30 ile lojistik konusu ilk sırada, akabinde % 24,5 ile ticaret konusu ikinci sırada gelmektedir. Tedarik zinciri yönetimi % 15,5 ile üçüncü sırada bulunurken, lojistik eğitimi konusunun % 0,8 ile son sırada yer alması dikkat çekmektedir. Tezlerin ana konu dağılımları incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin en çok lojistik, doktora tezlerinin ise tedarik zinciri yönetimi konusunda yazıldığı gözlenmektedir. Diğer kategorisinde küreselleşmenin sosyal kutuplaşmaya etkisi, sürdürülebilir kalkınma ve karbon ayak izi, kurumsallaşma sürecinde KOBİ'lerin durumu ve KOSGEB destekleri, hava durumunun enerji tedariki üzerindeki etkisi, göç hareketleri ve bölgesel sosyo-ekonomik gelişmişlik gibi konular yer almaktadır.

Tablo 7. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
2011	3	0	3	,8
2012	7	0	7	1,8
2013	5	0	5	1,3
2014	8	0	8	2,1
2015	17	1	18	4,7
2016	22	4	26	6,8

2017	23	3	26	6,8
2018	47	4	51	13,4
2019	83	4	87	22,9
2020	76	4	80	21,1
2021	64	5	69	18,2
Toplam	355	25	380	100

Tablo 7’de ilgili ana bilim dallarında yazılmış olan tezlerin yıllara göre dağılımı gösterilmektedir. Tablodan görüleceği üzere % 22,9 puan ile en fazla tez 2019 yılında yazılmıştır. 2019 yılını % 21,1 ile 2020 ve % 18,2 ile 2021 yılı izlemektedir. 2011 % 0,8 ile en az tezin yazıldığı yıl olarak karşımıza çıkmaktadır. Veriler toplanırken Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı’nda ilk tezin 2011, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dalı’nda ise 2013 yılında yazıldığı görülmüştür. Ayrıca en fazla yüksek lisans tezinin 2019, doktora tezinin ise 2021 yılında yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu arada veriler elde edilirken 2021 yılının bitmediği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 8. Tezlerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımı

Sayfa Sayısı	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
70 ve altı	13	0	13	3,4
71-100	104	3	107	28,2
101-130	124	9	133	35
131-160	79	4	83	21,8
161 ve üstü	35	9	44	11,6
Toplam	355	25	380	100

Tablo 8’den tezlerin sayfa sayısına göre dağılımı incelendiğinde, sayfa sayılarının % 35 oran ile 101-130, % 28,2 ile 71-100 ve % 21,8 131-160 sayfa olduğu görülmektedir. Yüksek lisans tezleri en fazla 101-130, doktora tezleri ise 101-130 ile 161 ve üstü sayfa aralığında bulunmaktadır.

Tablo 9. Tezlerin Üniversite Türü Bakımından Dağılımı

Üniversite Türü	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Devlet	135	0	135	35,5
Vakıf	220	25	245	64,5
Toplam	355	25	380	100

Tablo 9’da Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış olan tezlerin % 64,5’inin vakıf, % 35,5’inin ise devlet üniversitelerinde yazıldığı sunulmuştur. Toplamda 355 yüksek lisans tezinin 220’sinin, doktora tezlerinin ise tümünün vakıf üniversitelerinde tamamlandığı ve devlet üniversitelerinde yazılan doktora tezinin mevcut olmadığı ortaya konmuştur.

Tablo 10. Tezlerin Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı

Yöntem	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Nicel	223	21	244	64,2
Nitel	128	3	131	34,5
Karma	4	1	5	1,3
Toplam	355	25	380	100

Tablo 10’dan ilgili ana bilim dallarında yazılan tezlerde en çok kullanılan araştırma yönteminin % 64,2 ile nicel yöntemler olduğu görülmektedir. Nicel yöntemi % 34,5 ile nitel, % 1,3 ile karma yöntem izlemektedir. Toplamda 355 yüksek lisans tezinin 223’ünde, 25 doktora tezinin ise 21’inde nicel yöntemler tercih edilmiştir.

Tablo 11. Tezlerin Kullanılan Veri Türüne Göre Dağılımı

Veri	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Birincil	180	10	190	50
İkincil	173	15	188	49,5
Karma	2	0	2	,5
Toplam	355	25	380	100

Tablo 11’de görüldüğü üzere Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış olan tezlerde ilk sırada % 50 ile birincil, ikinci sırada % 49,5 ile ikincil, üçüncü sırada ise % 0,5 ile karma veriler kullanılmıştır. Yüksek lisans tezlerinde en fazla birincil, doktora tezlerinde ise ikincil veri toplama yöntemleri mevcuttur.

Tablo 12. Tezlerin Hipotezlere Göre Dağılımı

Hipotez	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	148	9	157	41,3
Yok	207	16	223	58,7
Toplam	355	25	380	100

Tablo 12’ye göre Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılan tezlerin % 41,3’ünde hipotez kurulurken, % 58,7’sinde hipotez bulunmamaktadır. Yüksek lisans tezlerinin 148’inde, doktora tezlerinin ise 9’unda hipotezin olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Tezlerin Örneklem Türüne Göre Dağılımı

Örneklem	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Çalışan	67	3	70	18,4
İşletme	92	7	99	26,1
Öğrenci	5	0	5	1,3
Örneklem Yok	74	1	75	19,7
Tüketici	37	1	38	10
Veri Seti	80	13	93	24,5
Toplam	355	25	380	100

Tablo 13’te ilgili ana bilim dallarında yazılan tezlerin örneklem türüne göre dağılımı bulunmaktadır. Örneklem türü bakımından işletmeler % 26,1 oran ile ilk sıradadır. Bu oranı % 24,5 ile veri seti, %19,7 ile örneklem yok takip etmektedir. Örneklem öğrenci olduğu tez sayısı ise % 1,3 puan ile son sırada yer almaktadır. Yüksek lisans tezlerinde en fazla örneklem türünü işletmeler, doktora tezlerinde ise veri seti oluşturmaktadır.

Tablo 14. Tezlerin Örneklem Aralığına Göre Dağılımı

Örneklem Sayısı	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Yok/belirsiz	94	7	101	26,6
1-50	130	9	139	36,6
51-150	40	1	41	10,8
151-250	20	6	26	6,8
251-350	26	1	27	7,1
351 ve üstü	45	1	46	12,1
Toplam	355	25	380	100

Tablo 14’te Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılan tezlerin örneklem aralığına göre dağılımı gösterilmiştir. Tabloda en fazla örneklem sayısının % 36,6 ile 1-50 örneklem aralığında olduğu gözlenmektedir. Bu puanı % 26,6 puan ile yok/belirsiz, % 12,1 puan ile 351 ve üstü, %10,8 puan ile 51-150 örneklem aralığı izlemektedir. Literatür taraması şeklinde yazılan tezlerde örneklem sayısının bulunmamasının yanı sıra bazı tezlerde örneklem ne veya kim olduğu

belirtilmiş ancak sayısı hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Yüksek lisans ve doktora tezlerinde en fazla tercih edilen örneklem aralığının 1-50 olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 15. Tezlerin Geçerlik Analizine Göre Dağılımı

Geçerlik Analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	64	4	68	17,9
Yok	291	21	312	82,1
Toplam	355	25	380	100

Tablo 15'te ilgili ana bilim dallarında yazılan tezlerde % 82,1 oranında geçerlik analizinin yapılmadığı, % 17,9 oranında ise var olduğu sunulmuştur. Yüksek lisans tezlerinin 64'ünde, doktora tezlerinin 4'ünde geçerlik analizinin var olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 16. Tezlerin Güvenirlik Analizine Göre Dağılımı

Güvenirlik Analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	125	5	130	34,2
Yok	230	20	250	65,8
Toplam	355	25	380	100

Tablo 16'da Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış olan tezlerin % 34,2'sinde güvenirlik analizinin bulunduğu, % 65,8'inde olmadığı gözlenmektedir. Yüksek lisans tezlerinin 125'inde, doktora tezlerinin 5'inde güvenirlik analizinin mevcut olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 17. Veri Toplama Yöntemine Göre Tezlerin Dağılımı

Veri toplam Yöntemi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Anket	144	7	151	39,7
Görüşme/Odak grup	42	4	46	12,1
Doküman	85	13	98	25,8
Örnek Olay	16	1	17	4,5
Literatür Taraması	74	1	75	19,7

Tablo 17'de Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılan tezlerde veri toplama yöntemine ilişkin veriler sunulmuştur. Yazılan tezlerde en çok kullanılan yöntem % 39,7 ile anket yöntemidir. Anket yöntemini % 25,8 ile doküman incelemesi yöntemi takip etmektedir. Ayrıca yüksek lisans programlarında en çok anket, doktora programlarında ise doküman incelemesi yönteminin tercih edildiği gözlenmektedir.

Tablo 18. Yapılan Analizlere Göre Tezlerin Dağılımı

Frekans Analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	188	9	197	51,8
T-testi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	58	4	62	16,3
Anova	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	55	2	57	15
Korelasyon Analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	88	5	93	24,5
Regresyon Analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	74	2	76	20
Yapısal Eşitlik Modeli	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	20	4	24	6,3

Nonparametrik	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	18	1	19	5
Ki-kare Analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	10	1	11	2,9
Faktör analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	80	3	83	21,8
Diğer Analizler	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	33	7	40	10,6
Betimsel Analiz	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	36	1	37	9,7
İçerik Analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	11	2	13	3,4
Çok Kriterli Karar Verme Yöntemi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	15	5	20	5,3
Ekonometrik Analiz	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	28	2	30	7,9
Swot Analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	11	0	11	2,9
Kümeleme Analizi	Yüksek Lisans	Doktora	Sıklık	Yüzde
Var	6	3	9	2,4

Tablo 18’ de ilgili ana bilim dallarında yazılan tezlerde hangi analizlerin kullanıldığı yer almaktadır. Tablo 18’ e göre tezlerde en fazla kullanılan yöntemler sırasıyla frekans, korelasyon ve faktör analizidir. En az ise kümeleme, SWOT, Ki-kare, içerik ve nonparametrik yöntemler tercih edilmiştir. Diğer analiz yöntemleri konjoint, pareto, etkinlik, manova, veri zarflama, maliyet analizi gibi yöntemleri içermektedir. Ek olarak hem yüksek lisans hem doktora programlarında en çok frekans analizinin kullanıldığı saptanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İhtiyaç duyulan ürünün üreticiden tüketiciye kadar nakliye, depolama, gümrükleme gibi faaliyetler bütününe kapsayan lojistik, tüketicinin ihtiyaçlarının karşılanmasında en önemli faaliyetlerdendir. Lojistik sektörü dünyada ve Türkiye’de özellikle son yıllarda önemli bir gelişme göstermiştir. Bu gelişmeye uluslararası ticaretin katkısı da kayda değerdir. Ülkemiz avantajlı konumu sayesinde lojistik üssü olma yolunda hızla ilerlediğinden dolayı lojistik sektörü alanında yetişmiş nitelikli bireylere gereksinim duyulmaktadır. Söz konusu nitelikler üniversitelerin lisans ve lisansüstü programlarında öğrencilere kazandırılmaktadır. Lisans düzeyinde verilen eğitim çoğu zaman gerekli nitelikler için yeterli olmaktadır. Fakat bilim ve teknoloji dünyasında Uluslararası Ticaret ve Lojistik sektörünün kapsamlı ve karmaşık yapıya sahip olduğu düşünüldüğünde bir üst düzey eğitimin gerekli olduğu düşünülmektedir. Çünkü bilgi çağında entelektüel sermayeyi etkili ve verimli bir biçimde yönetecek eğitim sistemine ihtiyaç vardır (Turhan ve Yaraş,2013:201). Bu aşamada lisansüstü eğitim önemli görevler üstlenmektedir.

Lisansüstü eğitim, yüksek lisans ve doktora programlarını içeren, bireylerin lisans alanları veya alanları dışında uzmanlaşmalarına olanak sağlayan, bilim insanı ve akademisyen yetiştiren programlardır. Dünyada hızlı gelişmeler neticesinde bireylerin söz konusu gelişmelere ayak uydurabilmeleri, mesleki gelişimleri için gerekli niteliklere sahip olarak öncü rolü üstlenebilmeleri, mevcut bilgilerine daima yeni bilgiler ekleyerek gelişimde pay sahibi olabilmeleri, yaşanan rekabet ortamında gerekli yetkinliklere sahip olarak avantaj elde edebilmeleri için lisansüstü eğitim büyük öneme sahiptir (Koşar vd., 2020: 371). Lisansüstü eğitimin amacı çağın gereklerine ayak uydurabilen, bilgi üreten, sorgulayan, alanında söz konusu yenilikleri takip edebilen, bilgiye katkıda bulunan, mevcut problemlere farklı bakış açısıyla çözüm sunabilen, yeni çalışmalarını takip edebilen, sentezleme becerisine sahip, ülke kalkınmasına katkı sağlayan bireyler yetiştirmektir.

Herhangi bir bilim dalının bir ülkedeki mevcut durumunun anlaşılabilmesi ve değerlendirilebilmesi için ilgili alanda yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu noktada lisansüstü tezler büyük rol oynamaktadır. Çünkü lisansüstü tezler yazıldıkları alana ilişkin değişim ve gelişmeyi, söz konusu alanda mevcut eğilimleri, varsa sorunları ortaya çıkarmada önemli işlevler üstlenmektedir. Tezlerin yazıldığı alana ilişkin gerçekleştirilen değerlendirmeler, çalışma yapmak isteyen araştırmacılara hangi konuların yoğun olarak

çalışıldığı, mevcut eksikliklerin neler olduğu ve bu eksikliği giderebilmek için hangi alanlarda araştırma yürütüleceğine dair bilgiler sunmaktadır.

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış lisansüstü tezleri içerik analizi yöntemiyle inceleyerek bu tezlerle ilgili genel bir profil ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında YÖK Tez Merkezinde yer alan Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı’nda 268, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dalı’nda 112 tez olmak üzere toplam 380 tez analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda ilgili ana bilim dallarında en fazla tezin sırasıyla Maltepe, Yeditepe ve Toros Üniversitesinde, en az tezin ise Altınbaş ve Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesinde yazıldığı görülmüştür. Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılan tezlerin üretilmesinde danışmanlık görevini yüksek lisans programlarında çoğunlukla doktor öğretim üyesi, doktora programlarında ise profesör unvanına sahip öğretim üyelerinin üstlendiği tespit edilmiştir. Profesör unvanına sahip olan öğretim üyelerinin daha fazla birikime sahip oldukları düşünüldüğünde, doktora programlarında profesör danışmanlıklarının daha fazla olması şaşırtıcı bir sonuç değilken, doçentlerin çok az doktora tezi yürütmesi şaşırtıcıdır.

Tezlerin ana konu dağılımları incelendiğinde yoğun olarak sırasıyla lojistik ve ticaret konularında tez yazıldığı ve bu konuların da en çok yüksek lisans programlarında tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Doktora tezlerinde ise pazarlama konularının hiç tercih edilmediği saptanmıştır. Yüksek lisans tezlerinde hizmet kalitesi pazarlama alanının önemli bir kısmını oluştururken, doktora tezlerinde bu alanlar çalışılmamıştır. Ticaret konuları da doktora tezlerinde çok bulunmamaktadır. Alanyazında bu konularda boşluk olduğundan ötürü bundan sonra gerçekleştirilecek doktora tez çalışmalarında tercih edilmeyen konu başlıklarının göz ardı edilmeyip çalışılması önerilmektedir.

İncelenen 380 tez kapsamında en fazla tezin 2019 yılında yüksek lisans programlarında tamamlandığı gözlenmiştir. Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalında ilk tez 2011, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dalında ise 2013 yılında yazılmıştır. 2015 yılına kadar bu ana bilim dallarında tez sayısı kısıtlıyken, 2015 yılı ve sonrasında bir artış görülmüştür. Bu veriler ilgili ana bilim dallarına verilen önemin 2015 yılı sonrasında arttığını göstermektedir.

İncelenen ana bilim dalları kapsamında tezlerin çoğunluğunun vakıf üniversitelerinin yüksek lisans programlarında ve Türkçe dilinde yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ana bilim dallarının isminde uluslararası kelimesinin geçmesine ek olarak, bu ana bilim dalları altında çalışılan konular tüm dünyayı ilgilendirmektedir. Bu bakımdan İngilizce yazılan tez sayısının artırılması gerekmektedir. Ek olarak devlet üniversitelerinde bu ana bilim dallarında doktora tezinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu devlet üniversitelerinde doktora programının yeni açılmış olması, doktora düzeyinde ders verilmesine rağmen bitirilmiş tezlerin mevcut olmamasından kaynaklanmaktadır.

İlgili ana bilim dallarında yazılan yüksek lisans tezlerinin çoğunluğunun 101-130, doktora tezlerinin 101-130 ile 161 ve üstü sayfa aralığına sahip olduğu, yüksek lisans tezlerinin daha çok nicel yöntemlerle birincil, doktora tezlerinin ise nicel yöntemlerle ikincil veri türü kullanılarak yazıldığı tespit edilmiştir. Yüksek lisans ve doktora programlarında ikincil veri kullanımı birincil veri kullanım oranına yakın düzeydeyken, karma veri türünün yüksek lisans programlarında az kullanıldığı, doktora programlarında ise tercih edilmediği görülmüştür. Özellikle doktora tezleri daha detaylı ve kapsamlı çalışmalar içerdiğinden ötürü bu tezlerde karma veri türünün daha fazla tercih edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılmış olan yüksek lisans ve doktora tezlerinin çoğunda hipotez, geçerlik ve güvenilirlik analizinin bulunmadığı saptanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik başlığı bulunan çoğu tezde de geçerlik hakkında bilgi verilmezken, sadece Cronbach Alfa katsayısına yer verilmiştir. Geçerliğin de güvenilirlik kadar dikkat edilmesi gereken bir konu olduğu unutulmamalıdır. Ayrıca araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik koşullarının sağlanması çalışmaların bilimsel zemine oturtulması açısından çok önemlidir. Bu sebeple yapılan çalışmalarda geçerlik ve güvenilirlik koşullarının sağlanmasına ve bunun rapor edilmesine özen gösterilmelidir.

Tezlerin örneklem türüne göre dağılımı incelendiğinde yüksek lisans tezlerinde yoğun olarak işletme, doktora tezlerinde veri seti örnekleminin tercih edildiği gözlenmiştir. Doktora tezlerinde daha çok ikincil verilerin kullanılması veri seti sonucunu da doğrular niteliktedir. Yüksek lisans programlarında en az örnekleme öğrenciler oluştururken, doktora tezlerinde öğrenci örnekleme bulunmamaktadır. Bu sonuç lojistik eğitimi konusunda yazılan tezlerin az olması ile de örtüşmektedir. Özellikle verilen eğitimin değerlendirilmesinde ve müfredatların oluşturulmasında bir paydaş olarak öğrenci görüşlerinin ne kadar önemli olduğu unutulmamalı, bu konuları irdeleyen ve örneklemini öğrencilerin oluşturduğu tez konuları da çalışılmalıdır. Yüksek lisans ve doktora tezleri örneklem aralığı bakımından incelendiğinde ise en fazla

örneklem aralığının 1-50 arasında olduğu ortaya konmuştur. Burada önemli olan nokta tezlerde örneklem sayısı tespit edilirken, mevcut evrenin göz önünde bulundurulup örneklem hesabı yapıp en doğru örneklem sayısının belirlenmesidir.

İlgili ana bilim dallarında yapılan inceleme sonucunda veri toplama yöntemi olarak en fazla anket, en az ise örnek olay yönteminin tercih edildiği saptanmıştır. 380 tez veri analiz yöntemlerine göre incelendiğinde ise ilk sırada frekans, akabinde korelasyon, sonrasında faktör analizi yöntemlerinin geldiği anlaşılmaktadır. En az ise kümeleme, SWOT, Ki-kare, içerik ve nonparametrik yöntemlerinin tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Lisansüstü çalışmalarda farklı ve birbirini tamamlayan veri toplama ve analiz yöntemlerinin bir arada kullanılması tezlerin araştırma ve buna bağlı olarak sonuç kısmının zenginleşmesine yol açacak ve alanyazına sunulan katkıyı artıracaktır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular lisansüstü tezlerin türlerine göre dağılımı bakımından Aydın vd. (2021), İnce vd. (2017), Kapkın vd. (2018); yazım dili ve danışman unvanı noktasında Duran ve Çelikkaya (2019), İnce vd. (2017), Özyurt ve Özgen (2020); veri türü, anket ve frekans analizinin yoğun olarak kullanılması açısından Bahçe ve Zorba (2021), İnce vd. (2017) ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca uluslararası ticaret ve lojistikle ilgili konularda yazılan makalelerin incelendiği çalışmalarla da benzeşmeler söz konusudur. Yıllara göre dağılım bakımından Tekin vd. (2021) ile Bigliardi vd. (2021), konuya göre dağılım açısından ise Serdarasan vd. (2021) ile paralel sonuçlar elde edilmiştir.

Araştırma çeşitli kısıtlara sahiptir. İlk olarak araştırma YÖK'ün Ulusal Tez Merkezinde erişim izni bulunan tezler kapsamında gerçekleştirilmiştir. Erişim izni bulunmayan tezler analize dahil edilmemiştir. İleride yapılacak çalışmalarda erişim izni bulunmayan tezlere ulaşım sağlanabilir veya araştırmada incelenmeyen değişkenler araştırma kapsamına dahil edilerek çeşitli özellikler açısından değerlendirilebilir. İkinci olarak araştırma sadece Uluslararası Ticaret ve Lojistik ile Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Ana Bilim Dallarında yazılan tezler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu alanda çalışma yürütecek araştırmacılar alanla ilgili diğer ana bilim dallarını da çalışma kapsamına dahil edebilir.

KAYNAKÇA

- Alkan, Gamze, Yılmaz, Burcu, Oğuz, Suzan, (2020) “Tersine Lojistik Alanındaki Yayınların Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle Değerlendirilmesi”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 34(3), 711-729.
- Altınok, Vicdan, (2008) “Yükseköğretimde İlke Ve Yönelimler Neler Olmalı?”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 41-52.
- Altunçekiç, Alper, (2020) “2010-2020 Yılları Arasında Mobil Öğrenme Çalışmalarının İçerik Analiz Yöntemi İle Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği”, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40(3), 1087-1104.
- Altuntaş, Ceren, Tuna, Okan, (2012) “Endüstriyel Hizmet Satın Alma Süreci Ve Lojistik Merkezler: Bir İçerik Analizi Uygulaması”, Pazarlama ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, 5(9), 21-41.
- Aslantürk, Hüsnünur, (2019) “Tıbbi ve Psikiyatrik Sosyal Hizmet Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”, Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi, 0(13), 43-55.
- Atar, Burcu, Şener, Emine, (2021) “Çalışma Hayatında Ahlak ve Etik Üzerine Bibliyometrik Bir Çözümleme”, Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(1), 29-42.
- Aydın, Hatice, Ramazan, Sezer, Altınok, Hayrullah, (2021) “Lojistik ve Faaliyetleri Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi”, Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 19(1), 288-303.
- Aziz, Aysel, (2020) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri, 13 bs., Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Bahçe, Alper, Zorba, Ercan, (2021) “Sporda Toplam Kalite Yönetimi: Türkiye’de Son 20 Yılın Bibliyometrik İncelenmesi”, Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 19(1), 90-98.
- Baltacı, Ali, (2019) “Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır?”, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388.
- Başkale, Hatice, (2016) “Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(1), 23-28.
- Bayın, Gamze, (2015) “Türkiye’de Sağlık Turizmi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Değerlendirmesi”, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, (1), 49-55.
- Bıkmaz Bilgen, Özge, Doğan, Nuri, (2017) “Puanlayıcılar Arası Güvenirlik Belirleme Tekniklerinin Karşılaştırılması”, Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, 8(1), 63-78.
- Bigliardi, Barbara, Casella, Giorgia, Bottani, Eleonora, (2021) “Industry 4.0 In The Logistics Field: A Bibliometric Analysis”, IET Collaborative Intelligent Manufacturing, 3(1), 4-12.
- Bozyiğit, Sezen, (2016) “Türkiye’deki Lojistik İlgili Lisans Bölümlerinin Ders Programları Üzerine Bir İçerik Analizi”, Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 11(42), 133-149.
- Bozyiğit, Sezen, Özkan, Rukiye, (2020) “Staj Algısının İşletmeyle İlgili Faktörler Bağlamında İncelenmesi: Lojistik Eğitimi Üzerine Bir Araştırma”, Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(22), 562-596.
- Çağlar, Cemile, Özkan, Hasan Hüseyin, (2021) “Türkiye’de 2010-2020 Yılları Arasında Otizm İle İlgili Yayımlanan Makalelerin İçerik Analizi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (40), 77-97.
- Çakaloz, Burak, (2008) “Lojistik Yönetiminde Simülasyon Temelli Eğitim Yaklaşımları”, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çavdar, Ertuğrul, (2020) “Lojistik Alanındaki Lisansüstü Tez Çalışmalarının Sosyal Ağ Analizi İle İncelenmesi”, Turkish Studies-Economy, 15(3), 1267-1284.
- Çetinkaya, Cihan, (2014) “Türkiye’de Lojistik Ön Lisans Eğitimi Programları Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(8), 173-186.
- Çoşkun, İbrahim, Dündar, Şahin, Parlak, Cansu, (2014) “Türkiye’de Özel Eğitim Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (2008-2013)”, Ege Eğitim Dergisi, 15(2), 375-396.
- Demirci, Ali, “Coğrafya Araştırma Yöntemleri”, erişim tarihi, 03.11.2021
https://www.academia.edu/22244144/Literat%C3%Bcr_Taramas%C4%B1_Literature_Review_
- Dilmaç, Sehan, (2020) “Türkiye’de Görsel Sanatlar Eğitiminde Araştırma ve Yönelimler: 2000-2018 Dönemi Makalelerin İçerik Analizi”, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 23(44), 727-746.
- Doğan, Özlem, Altınkaynak, Fırat, (2019) “Muhasebe ve Finans Alanında Yazılmış Lisansüstü Tezlere Yönelik Bir İçerik Analizi”, İşletme Bilimi Dergisi, 7(1), 131-150.
- Duran, Gülhan, Çelikkaya, Süha, (2019) “Türkiye’de Lojistik Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi”, G.Ü. İslahiye İİBf Uluslararası E-Dergi, 3(3), 152-167.
- Erdoğan, Oğuzhan, (2020) “Akıllı Kent Üzerine Yazılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24(2), 917-937.
- Erturgut, Ramazan, (2016) Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Erturgut, Ramazan, Yılmaz, Burcu, (2020) “Afet ve İnsani Yardım Lojistiği Alanında Yapılan Çalışmaların Bibliyometrik Analizi”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (40), 105-123.
- Georgi, Christoph, Darkow, Inga-Lena, Kotzab, Herbert, (2013) “Foundations Of Logistics And Supply Chain Research: Dört Uluslararası Derginin Bibliyometrik Analizi”, International Journal Of Logistics Research And Applications, 16(6), 522-533.
- Güçlü, İdris, (2019) Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 1 bs., Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Gürbüz, Sait, Şahin, Faruk, (2018) Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, 5. bs., Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Haftacı, Vasfi, (2015) Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi, 1 bs., Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

- Hepkul, Ayşe, (2002) “Bir Sosyal Bilim Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi”, Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1), 1-12.
- İçöz, Orhan, Kozak, Nazmi, (1999) “Turizm İşletmeciliği Dergisi'nin Turizm Literatürüne Katkısı Hakkında Bir İnceleme”, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 10(2), 9-17.
- İlter, İlhan, (2021) “Lisansüstü Eğitime Yönelik Farkındalığın Lisans Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitim Niyetlerine Etkisi”, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(3), 1592-1601.
- İnce, Mehmet, Gül, Hasan, Bozyiğit, Sezen, (2017) “Türkiye’de Turizm Pazarlaması Konusunda Yazılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi Yöntemiyle İncelenmesi: 1990-2016”, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(5), 113-130.
- Kapkın, Betül, Çalışkan, Zekeriya, Sağlam, Mehmet, (2018) “Türkiye’de 1999-2017 Yılları Arasında Değerler Eğitimi Alanında Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İncelenmesi”, Değerler Eğitimi Dergisi, 16(35), 183-207.
- Karagül, Mehmet, İlter, Berfu, (2016) Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi: Teori ve Uygulama, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karataş, Zeki, (2015) “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri”, Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 1(1), 62-80.
- Kıral, Bilgen, (2020) “Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi”, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 170-189.
- Koç, Çilem Tuğba, (2021) “Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalındaki Doktora Tezleri Üzerine Bir İçerik Analizi”, OPUS International Journal Of Society Researches, 17(33), 674-700.
- Korkut, Yasemin, Yavuz, Sema, Zeren, Feyyaz, (2021) “Uluslararası Ticaret ve Lojistik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: G20 Ülkeleri Örneği”, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, (30), 77-88.
- Koşar, Didem, Er, Emre, Kılınç, Ali Çağatay, (2020) “Yüksek Lisans Yapmak: Eğitim Yönetimi Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitim Yapma Nedenlerine İlişkin Nitel Bir Araştırma”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (53), 370-392.
- Kozak, Nazmi, (2001) “Türkiye’de Turizm Pazarlaması Literatürünün Gelişim Süreci: 1972- 1998 Yılları Arasında Hazırlanmış Lisansüstü Tez Çalışmaları Üzerine Biyo-Bibliyografik Bir İnceleme”, Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 12(1), 26-33.
- Koroğlu, Serdar Aytekin, (2015) “Literatür Taraması Üzerine Notlar ve Bir Tarama Tekniği”, GİDB Dergi, (01), 61-69.
- Kurt, Mehmet Emin, Ceylan, Ali, (2021) “Halk Sağlığı Ana Bilim Dallarında Üretilen Tez Çalışmalarının (Doktora ve Tıpta Uzmanlık) Sağlık Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi”, Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 8(2), 117-125.
- Kurtoğlu Erden, Meltem, Seferoğlu, Süleyman Sadi, (2021) “Lisansüstü Düzeyde Eğitime İlişkin Öğrenci Değerlendirmeleri: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Lisansüstü Öğrencileri Örneği”, Milli Eğitim Dergisi, 50(230), 939-958.
- Küçüksolak, Bekir Tuğrul (2006) “Dünya’da ve Türkiye’de Lojistik Eğitimi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Martí, Luisa, Puertas, Rosa, García, Leandro, (2014) “The Importance Of The Logistics Performance Index In International Trade”, Applied Economics, 46(24), 2982–2992.
- Müssigmann, Benjamin, Heiko, Von Der Gracht., Hartmann, Evi, (2020) “Blockchain Technology İn Logistics And Supply Chain Management—A Bibliometric Literature Review From 2016 To January 2020”, IEEE Transactions On Engineering Management, 67(4), 988-1007.
- Ökten, Azize, Akman, Elvettin, (2018) “Türkiye’de Yönetişim Alanında Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi (2000-2016)”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 32(4), 1027-1045.
- Özkan, Rukiye, (2018) “Lojistik Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Algılarının İşletme İle İlgili Faktörler Bağlamında İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Tarsus Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mersin.
- Özyurt, Mehmet, Özgen, Çağla, (2020) “Sağlık Kurumlarında Örgütsel Bağlılık Konulu Tezlerin Bibliyometrik Analizi”, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7(10), 231-243.
- Polat, Güzin, (2010) “Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalında Yapılmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Qaiser, Fahham Hasan, Ahmed, Karim, Sykora, Martin, Choudhary, Alok, Simpson, Mike, (2017) “ Decision Support Systems For Sustainable Logistics: A Review And Bibliometric Analysis”, Industrial Management & Data Systems, 117(7), 1376-1388.
- Ren, Rui, Hu, Wanjie, Dong, Jianjun, Sun, Bo, Chen, Yicun, Chen, Zhilong, (2020) “Systematic Literature Review Of Green And Sustainable Logistics: Bibliometric Analysis, Research Trend And Knowledge Taxonomy”, International Journal Of Environmental Research And Public Health, 17(1), 261.
- Saglietto, Laurence, (2021) “Bibliometric Analysis Of Sharing Economy Logistics And Crowd Logistics”, International Journal Of Crowd Science. 5(1), 31-54.
- Serdarasan, Şeyda, Yılmaz, Hülya, Doğan, Elif, Koç, Bülent, Kayır, Maide Havva, Çatalyürek, Münevver, (2021) “Lojistik ve Tedarik Zinciri Alanında Tr Dizin’de İndekslenen Çalışmaların Bibliyometrik Analizi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (68), 164-184.
- Sevim, Oğuzhan, (2020) “Çocuk Edebiyatıyla İlgili Lisansüstü Çalışmalardaki Eğilimler: Bir İçerik Analizi”, Türkiye Eğitim Dergisi, 5(1), 124-144.
- Sözbilir, Mustafa, “Nitel Veri Analizi”, erişim tarihi 11.11.2021 <https://fenitay.files.wordpress.com/2009/02/1112-nitel-arac59ftc4b1rmda-veri-analizi.pdf>

- Spens, Karen M., Kovács, Gyöngyi, (2006) “A Content Analysis Of Research Approaches İn Logistics Research”, *International Journal Of Physical Distribution & Logistics Management*, 36(5), 374-390.
- Suvacı, Bahar, (2016) “Sosyal Bilimler Veri Tabanında Yayımlanan Lojistik ve Tedarik Zinciri Makalelerinin Bibliyometrik Profili”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, 263-281.
- Şahin, Elanur, Akdağ, Gürkan, Çakıcı, Celil, Onur, Neslihan, (2018) “Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dallarında Yayımlanan Tezlerin Bibliyometrik Analizi”, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1, 30-41.
- Tekin, Mahmut, Öztürk, Derya, Bahar, İsmail, (2021) “Tersine Lojistiğin Bibliyometrik Analizi”, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(3), 87-100.
- Toptaş, Veli, Gözel, Emine, (2018) “Türkiye’de Matematik Kaygısı İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi”, *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 136-146.
- Tuğan, Esra Nur, Ömürganülşen, Uğur, (2020) “Kamu Yönetimi Alanında Yazılan Etik Konulu Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(23), 454-472.
- Tunç, Hakan, Kırbaş, Hakan, Kaya, Murat, (2017) “Lojistik Sektörünün Gelişiminde Eğitimin Rolü: Bir Beklenti Analizi”, 4. Ulusal Meslek Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi, 347-354.
- Turhan, Muhammed, Yaraş, Zübeyde, (2013) “Lisansüstü Programların Öğretmen, Yönetici ve Denetmenlerin Mesleki Gelişimine Katkısı”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(43), 200-218.
- Türer, Cemal, (2013) “Eğitimde İçerik Analizi”, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 321-327.
- Wang, Jian Jun, Chen, Haozhe, Rogers, Dale, Ellram, Lisa M., Grave, Scott J., (2016) “A Bibliometric Analysis Of Reverse Logistics Research (1992-2015) And Opportunities For Future Research”, *International Journal Of Physical Distribution & Logistics Management* 47 (8).
- Yanık, Serhat, Uzun, Fatih (2013) *Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları*, 1 bs., Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Yeditepe Üniversitesi, “Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Bölümü” Erişim tarihi 11.11.2021, <https://Sbe.Yeditepe.Edu.Tr/Tr/Uluslararası-Ticaret-Ve-Lojistik-Yonetimi-Yuksekk-Lisans-Programi>
- Yıldırım, Ali, Şimşek, Hasan, (2013) *Nitel Araştırma Yöntemleri*, 9 bs., Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, Kasım, (2010) “Nitel Araştırmalarda Niteliği Artırma”, *İlköğretim Online*, 9(1), 79-92.
- Yıldırım Keser, Hilal, (2011) “Lojistik Sektörünün Rekabet Gücü Yönüyle Analizi: Türk Lojistik Sektörü İçin Bir Çalışma”, *Doktora Tezi*, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Yıldız, Bülent, Çiğdem, Şemsettin, Seyhan, Mehmet, (2020) “Tedarik Zinciri Alanyazını Rotası: Lisansüstü Çalışmaların Evrimi”, *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(21), 21-47.
- Yücel Toy, Banu, Güneri Tosunoğlu, Nuray, (2007) “Sosyal Bilimler Alanındaki Araştırmalarda Bilimsel Araştırma Süreci, İstatistiksel Teknikler ve Yapılan Hatalar”, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 1-20.
- Yüksel, Yusuf, (2015) “İçerik Çözümlemesi”, *Academia Accelerating The World's Research*, 1-60.
- Zengin, Burhanettin, Serdaroğlu, Yasemin, (2020) “Sosyal Medya Pazarlaması Konusundaki Lisansüstü Tezlerin İçerik Analiziyle Değerlendirilmesi”, *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 19(4), 1562-1579.
- Zengin, Oğuzhan, Çalış, Nurullah, (2017) “Türkiye’de Sosyal Hizmet Araştırması: Son 10 Yılda Sosyal Hizmet Anabilim Dallarında Yazılan Tezler Üzerine Bir İnceleme”, *Journal Of The Human & Social Science Researches*, 6(2), 1260-1273.